

Kuntalaisaloite / Metsäesikoulu Orivedelle

Lasten ja nuorten lautakunta 18.03.2025 § 23

Valmistelija	kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila Oriveden kaupunki on saanut kuntalaisaloitteen metsäesikoulun perustamisesta osana kaupungin laadukasta esiopetusta. Aloitteessa toivotaan, että se innostaa Oriveden kaupunkia selvittämään, kuinka metsäesikoulu voidaan mahdollistaa sekä miten ja millaisella aikataululla se voidaan järjestää. Kuntalaisaloite on liitteenä. Oriveden kaupunki selvittää metsäesiopetusryhmän perustamista toimintavuoden 2025–2026 aikana.
Toimivalta	hallintosääntö 180 §
Esittelijä	kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila
Päätösehdotus	Lasten ja nuorten lautakunta päättää, että kasvatus- ja opetuspalveluissa selvitetään metsäesiopetusryhmän perustamista toimintavuoden 2025–2026 aikana.
Asian käsittely	Varajäsen Jyrki Kallio poistui kokouksesta klo 18.15 ennen tämän asian käsittelyä ja jäsen Kimmo Mäkelä saapui kokoukseen klo 18.15 tämän asian käsittelyyn.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin. -----

Lasten ja nuorten lautakunta 18.02.2026 § 11
89/12.00.02/2025

Valmistelija	esiopetuksen opettaja Tanja Riihimäki, kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila Metsäeskarilla tarkoitetaan esiopetuksen järjestämistä ulkona koko esiopetuspäivän ajan jokaisena esiopetuspäivänä. Oppimisympäristönä toimii kamiinalla lämmitettävä kota ja sitä ympäröivä metsä. Ruokailu tapahtuu kodalla, jonne ruoka kuljetetaan keskuskeittiöstä. Metsäeskarissa noudatetaan kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmaa sekä viikkotuntimäärää. Metsäeskaritoiminta edellyttää tätä toimintaa varten rakennetun ja kamiinalla varustetun kodan rakentamista, puuvaraston sekä käymälärakennuksen. Kodalle on oltava kulkuyhteydet autolla, jotta ruoka- ja polttopuukuljetus sekä lasten tuonti ja haku onnistuvat. Kulkuyhteyden pitää toimia tarvittaessa myös pelastustienä. Ruokahuollon omavalvonta edellyttää elintarvikkeiden asianmukaista tarjoilua ja säilytystä sekä jätehuollon järjestämistä. Rakentamiskustannukset ovat olleet noin 50 000 euroa verrokkikunnassa Pälkäneellä. Kodan ja muun rakentaminen olisi suuri menoerä, mutta se voisi olla hyvä avustusrahakohde, jos haettavaksi tulee rahaa vaikkapa oppimisympäristöjen kehittämiseen.
--------------	---

Metsäryhmätoiminta vaatii huoltajilta sitoutumista lapsensa kuljettamiseen metsäeskaripaikalle sekä säänmukaisten varusteiden ostamiseen. Toiminnan turvallinen järjestäminen edellyttää pientä esiopetusryhmää (toteuttajien kokemusten mukaan maksimissaan 13 lasta) ja kolmea paikalla olevaa esiopetuksen työntekijää. Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut suosituksen koulussa annettavan esiopetuksen ryhmäkoosta. Sen mukaisesti yhden opettajan esiopetusryhmässä saa olla enintään 13 lasta tai 20 lasta, jos ryhmässä on toinen koulutettu aikuinen. Metsäryhmänä järjestettävällä esiopetuksella olisi vaikutusta henkilöstökustannuksiin.

Metsäeskarin työntekijöiden tulee esiopetuksen lisäksi huolehtia ruokahuollon omavalvonnasta, turvallisuudesta sekä puhtaanapidosta, ja se edellyttää turvallisuus- ja omavalvontasuunnitelmaa. Esiopetusta täydentävä aamu- ja iltapäivätoiminta on järjestettävä kodalla, jos se ei sijaitse koulun tai päiväkodin lähellä.

Oriveden esiopetuksen opetussuunnitelma päivitettiin keväällä 2025, ja tätä varten varhaiskasvatusikäisten lasten vanhemmille tehtiin kysely oppimisympäristöistä. Huoltajien vastauksissa korostui tärkeimpänä luonnon ja ulkoilman arvostus. Oriveden esiopetusryhmissä kaikissa alakouluissa korostetaan luonnon ja lähimetsän hyödyntämistä oppimisympäristönä. Koulujen lähimetsä toimii tärkeänä päivittäisenä oppimis- ja leikkiympäristönä. Esiopetuksen opettajia ja kasvattajia innostetaan metsätoimintaan koulutuksilla sekä jakamalla hyviä kokemuksia ja käytäntöjä. Esimerkiksi Rovastinkankaan koulun esiopetuksessa vierailee usein job shadowing -opettajia muualta Euroopasta, ja he kaikki pääsevät osallistumaan oppitunneille metsässä. Esiopetuksen Erasmus-yhteistyöprojekteissa korostuu ulkona oppiminen.

Metsä oppimisympäristönä tukee ja rikastuttaa esiopetusta ja luo hyvän pohjan liikunnalliselle ja terveelliselle elämälle. Se tarjoaa ympäristön, jossa on paljon tutkittavaa sekä mahdollistaa leikillisyyden ja toiminnallisuuden. Metsällä on myös rauhoittava vaikutus, joten keskittyminen on helpompaa. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) mainitaan, että erityisen tärkeää on opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä. Lapset kehittyvät ajattelijoina ja oppijoina, kun saavat havainnoida luontoa sekä luoda erilaisia kokemuksia. Lisäksi Orivedellä käytössä olevan positiivisen pedagogiikan toteuttaminen metsässä on helppoa. Asioita, joihin sisätiloissa joudutaan puuttumaan, ei ulkotiloissa juuri ole. Ulos mahtuu ääntä ja liikettä. Toisaalta siellä on myös omaa tilaa ja rauhaa.

Orivedellä lapset ohjautuvat esiopetukseen tulevaan alakouluunsa. Esiopetusvuoden aikana lapset tutustuvat mm. ikätovereihinsa, koulun aikuisiin, koulun tiloihin, liikuntamahdollisuuksiin, pihaan sekä ympäröivään luontoon. Vuosia sitten esiopetusta järjestettiin sekä päiväkodeissa että kouluissa. Tuo järjestely ei tukenut lasten yhdenvertaisuutta. Päiväkodeista tulleet lapset saattoivat tuntea itsensä ulkopuolisiksi, sillä koulun esiopetusryhmän lapset olivat viettäneet koko esiopetusvuotensa yhdessä koulun tiloissa. Mikäli kaupungissa olisi yksi metsäeskar joko Rovastinkankaalla, Kultavuorella tai Eräjärvellä, osa metsäeskarin lapsista ei ohjautuisi esiopetukseen osoitteensa mukaiseen lähikouluun. Ryhmiä tulisi perustaa enemmän, sillä muut esiopetusryhmät muodostettaisiin joka tapauksessa osoitteen perusteella. Tällä olisi myös vaikutusta henkilöstökustannuksiin.

Kokoaikaisen metsäeskaritoiminnan asemesta luonnon ja lähiympäristön suunnitelmallista hyödyntämistä kehitetään ja lisätään esiopetusyksiköissä suunnitelmallisesti. Esimerkiksi Rovastinkankaan koululla esiopetuksessa olevat lapset, opettajat ja koulunkäynninohjaajat ovat tärkeä osa oppilaskuntaa ja työyhteisöä. Eskarit kuuluvat oppilaskunnan hallitukseen ja opiskelevat säännöllisesti kummioppilaiden kanssa. He myös osallistuvat aktiivisesti Erasmus-projekteihin koulun oppilaiden kanssa.

Esiopetuksen lapset kokevat koulun turvalliseksi paikaksi, jossa isompia oppilaita tai aikuisia ei tarvitse pelätä. Jos esiopetus järjestetään kokonaan poissa koulurakennuksesta, jää tämä yhteisöllisyyden tunne kokematta, ja opettaja ja ohjaaja jäisivät ulkopuolelle henkilökunnan yhteisöstä. Oppilaiden siirtyminen ensimmäiselle luokalle ei sujuisi niin saumattomasti kuin nyt, ja joustavan esi- ja alkuopetuksen suunnittelu ja järjestäminen ei toteutuisi nykyisellä tasolla.

Keväällä 2026 esiopetuksen opetussuunnitelmaan päivitetään liikunnan osiot Opetushallituksen muutosmääräyksen mukaisesti, ja samalla siihen lisätään paikallisesti ulkona oppimisen kokonaisuutta. Näin sama toimintatapa on velvoittavaa kaikissa kaupunkimme esiopetusryhmissä, sillä ulkona ja metsässä oppimisen hyödyt ovat kiistattomia. Keväällä tarjotaan lisäksi esiopetuksen opettajille mahdollisuus osallistua Osakkeen järjestämään ulkona opettamisen koulutukseen.

Metsäeskarin kuntalaisaloitteen vastauksessa on hyödynnetty Oriveden esiopetuskäytänteiden lisäksi Tampereen, Pälkäneen ja Seinäjoen metsäeskarikokemuksia. Lisäksi on haastateltu metsäeskariopettajaa, joka kouluttaa ulkona opettamisesta.

Oriveden kasvatus- ja opetuspalveluissa nähdään luonto- ja ympäristökasvatuksen arvo kaikissa esiopetusryhmissä. Esiopetus on osa lapsen opinpolkua, joten ensimmäisen vuosiluokan alkaminen esiopetuksen jälkeen samassa koulutalossa nähdään lapsen eduksi. Luonto- ja ympäristökasvatus sekä metsän hyödyntäminen oppimisympäristönä on lasten kannalta tasa-arvoisempaa toteuttaa kaikissa esiopetusryhmissä yksittäisen metsäeskarin asemesta.

Toimivalta

hallintosääntö 180 §

Esittelijä

kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Päätösehdotus

Lasten ja nuorten lautakunta antaa kuntalaisaloitteeseen selostusosassa esitetyn vastauksen, jonka perusteella Orivedelle ei perusteta erillistä metsäesiopetusryhmää. Luonto- ja ympäristökasvatuksessa hyödynnetään metsää oppimisympäristönä kaikissa esiopetusryhmissä.

Vastaus lähetetään kuntalaisaloitteen tekijälle.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.